

LA DEMOCRATITZACIÓ DE L'AULA A TRAVÈS DE LA MEUA EXPERIÈNCIA (INMA COSCOLLÀ)

Opte per parlar de l'experiència de democratització de l'aula del curs que tinc ara : un cinquè de Primària, (17 nanos i 5 nanes) amb la virtut i la problemàtica de ser extraordinàriament divers.

Considere que el procés de democratització de la vida de 5é A ha tingut un detonant molt significatiu : els Projectes de Treball, a més evidentment d'altres elements que elles, ells i jo aportem per ser qui som i dur la història personal que duguem.

Aprofite aquesta intervenció per fer-me explícit d'una manera més organitzada, per què considere que el treball per Projectes ha suposat un detonant altament significatiu en la democratització de la classe, i al temps reflexionar sobre la intuïció de que el treball per projectes suposa uns efectes afegits a altres moments en els que la classe entén que està treballant d'una altra manera o està fent altres activitats.

Per organitzar-me el pensament vull situar la meua experiència de democratització de l'aula abans d'introduir els Projectes de Treball, per a després aterrar en el curs actual.

Jo he crescut com a mestra en el món de la Renovació Pedagògica, per tant, des de sempre a les classes en les que jo he treballat hem fet Assemblees en temps de tutoria, al temps que sempre m'ha preocupat i ocupat (pensant estratègies) com potenciar la participació dels nanos.

He procurat que fora en Assemblea on es tractaren problemes de convivència que afectaven al col·lectiu, així com es canalitzaren les revisions de la marxa del grup i propostes per a l'Assemblea de Delegats i delegades del col·le. També ha sigut l'Assemblea un espai on hem decidit sobre propostes que afectaven fonamentalment a espais de convivència que ens buscàvem dins de l'horari : celebracions i festes fonamentalment, o l'espai on es feien actuacions que els nanos i nanes preparaven per als demés (cançons, balls...).

També he procurat pensar i fer dinàmiques de classe que requeriren la participació , el raonament de l'opinió, el treball cooperatiu...

Aquesta pretensió, per tant, m'ha acompanyat des de sempre que sóc mestra, i poc a poc he sentit que he anat aprenent més a fer-la possible, al temps que cada vegada he sentit que m'anava inquietant més i sentia el desig de radicalitzar-la.

En la meua experiència com a mestra, en els últims cursos se me creuen tres provocacions que m'ajuden a donar un bot qualitatiu en aquest sentit :

- Per un costat la provocació de pensament i pràctica que introdueix el Seminari "Viure la Democràcia a l'escola" amb la presentació del seu treball. Proposen unes eines de reflexió i una metodologia per a aprofundir en una finalitat que recobra un sentit més provocador: la democràcia és el conjunt buit, pot no ser res i ser burocràcia. Hem de viure la democràcia en la quotidianitat, i no mantenir únicament estructures aparentment democràtiques. Amb aquesta proposta ens proposaven traslladar la reflexió sobre com vivim la democràcia en tots els àmbits de la vida a l'aula : convivència, organització, continguts, avaluació... i ens proposaven 4 claus per no descuidar què dèiem sobre elles en els nostres anàlisis i propostes : el saber, la ciutadania, la identitat i el poder. La provocació fonamental ja s'havia convertit en una llavor en la meua experiència: Com viure la democràcia a l'escola.

- Per un altre costat comence a acostar-me a través de les Escoles d'Estiu dels últims cinc cursos més o menys, al pensament educatiu que ens proposen col·lectius de dones des del feminisme de la diferència. Comence a llegir i pensar sobre el concepte d'autoritat en l'educació, sobre la necessitat d'una relació autèntica com a mediació de qualsevol aprenentatge, sobre la necessitat de l'escolta a l'altre per a ser punt de partida del pont que ens ha d'unir, sobre la pedagogia del desig, sobre la confiança, l'estima, les emocions que nodreixen qualsevol relació educativa autèntica.

- I per un altre costat a través d'una experiència de Projecte de Treball que ens conta Batiste en un seminari de l'Escola d'Estiu (crec que en la XXV^a), rep la provocació que m'introdueix el desig d'aprendre i fer Projectes de Treball. He de dir que aquest camí el comence fonamentalment acompanyada d'Ismael, que des d'un principi és el meu referent quotidià per a introduir-me en aquest aprenentatge, també Batiste (encara que de manera virtual)... després he tingut la sort de poder compartir experiències al Seminari de Projectes, així com en els contactes amb els Seminaris de la Federació i fins i tot el coneixement de la gent de Barcelona.

Tal vegada sembla que m'he anat del tema, però per a mi sent totalment creuades aquestes provocacions de pensament i de pràctica, perquè sent que es complementen, i perquè se m'han donat pràcticament alhora i no puc

entendre-les per separat, encara i així, per a ser organitzada, i centrar-me en el tema, a partir d'ara vaig a desenvolupar la reflexió sobre com aquesta última provocació ha suposat un detonant significatiu en la democratització de la vida de l'aula, concretament en la de 5é A, del Jaume I de Paiporta.

Recorde clarament la cara de cert escepticisme, incomprensió, desinterès, i curiositat al temps dels meus nanos i nanes, al començament d'aquest curs, quan els vaig presentar els murals dels desigs i de les preguntes, i també quan els vaig proposar que anaren pensant sobre quines coses volíem aprendre més, i fins i tot com volíem fer-ho... Pensí que era aquell un d'eixos moments, que aporta la coartada a mestres que no es creuen massa allò que estan proposant i sense contar amb l'experiència prèvia dels nanos i nanes, així com en el context social en el que creixen... diuen allò de que no se'ls acudeix res, o que ara que poden participar sols que diuen bobades... a participar s'aprèn i la mestra, jo, havia d'assumir la responsabilitat de guiar-los, de provocar-los el pensament, de coordinar i fer possibles les propostes... però sobre tot, de que es cregueren que la proposta meua anava en serio, i podia afectar radicalment a la nostra vida en classe: continguts, tipus de treball, eixides, horari, avaluació... àmbits que fins ara havien viscut com exclusius de la mestra.

El repte que jo em proposava amb il·lusió i vertigen, era com aconseguir que es sentiren implicats en la vida de l'aula com una experiència que no els vinguera imposada, que els afectara a la seua vida i als seus pensaments i desigs (més enllà de voler "aprovar" el curs)... Jo sabia que mai ho havien fet, i a més era el grup que era (tots els grups són especials, però en la meua experiència com a mestra, puc dir que 5é A un poc més).

Deixeu-me que us conte en dos paràgrafs com recorde jo que es van creure que això de proposar que pensàrem què volíem fer i aprendre anava en serio.

Els comencí dient que com que jo toque en la Banda del meu barri, m'abelliria saber més coses sobre els instruments i les Bandes de música, la qual cosa era certa (part important en la Filosofia de Projectes és que la mestra també forma part del grup, és important sentir el desig i l'interès). Alguns digueren després temes que els venien al cap : els pardals, els números romans, els insectes, els arbres...

Jo els comentí que tots podien ser interessants per a aprendre més, però que estaria bé que qui ho havia proposat es pensara com explicar als demés el seu interès, argumentar-ho... això en un principi els resultava difícil, però ens dedicàrem temps per a pensar-ho i per a fer-ho. Recorde que quan arribà Cristina, que havia proposat els arbres, explicà que en el seu xalet hi havia un arbre que li agradava molt i no sabia quin era, i a ella li agradaria

conèixer més noms d'arbres... A mi, se'm va ocórrer dir, que també em passava això a mi respecte als arbres del pati del col·le, i que Cristina, si triàrem estudiar això, podria aportar una foto del seu arbre, però que els del col·le els teníem a prop tots, o els arbres del voltant. En eixe moment, un nano va dir: I podrem eixir de classe per estudiar-los?... Podeu deduir la meua resposta... La classe va ser un clam d'unanimitat... Anàvem a estudiar els arbres...

Des d'eixe moment del curs (la segona setmana de setembre), 5é A s'ha convertit en una classe que és un torrent de propostes i el que és més important: es fan.

He fet un recull que vaig a llegir-vos un poc per damunt:

Decisions i acords que hem pres i que hem complit en 5é A des de setembre de 2004 a març de 2005.

1. Projectes de Treball

Projecte dels Arbres

En Assemblea, i incloent diferents propostes que han fet: Cristina, César, Saray, Rafa, Antonio, Sara, Edu, Ainara, Inma, Alex, Francisco, Rubén, Christian, David M., Manu, Pablo; hem decidit què volem conèixer i què volem fer, en el nostre Projecte sobre els arbres (del pati i del voltant del col·le).

En l'Assemblea diguérem les nostres idees i propostes, ací està el nostre guió inicial ordenat:

Què volem conèixer dels arbres (del col·le i del voltant)?

1. Conèixer els seus **noms**.
2. Saber quals són els seus **fruits**.
3. Conèixer les seues **llavors i flors**.
4. Saber **com i quan es planten**.
5. Conèixer **per a que ens serveixen** els arbres a les persones.
6. També volem saber **com viuen els arbres** en general.
7. Volem reflexionar sobre "**els arbres i nosaltres**".
8. Quins són els **problemes i perills** que tenen els arbres, provocats per les persones.
9. Saber més coses de l'**Eucaliptus** (que és l'arbre preferit de Rafa)
10. Saber més coses d'un **arbre del xalet de Cris**, perquè li agrada molt i no sap res d'ell.

Què volem fer?

Haurem de buscar informació en els llibres de casa, i de les Biblioteques, també en Internet, per a aconseguir esbrinar allò que volem conèixer. Però a més d'això, també volem fer:

1. **Eixir** a veure els **arbres del pati i fer fotos**.

2. **Eixir** a veure els **arbres del voltant i fer fotos**.
3. **Fer dibuix d'arbres al natural**.
4. Fer una **exposició** amb els nostres dibuixos.
5. Fer una **entrevista** a un llaurador.
6. **Intentar plantar** un arbre.
7. Anar al **Jardí Botànic** per conèixer arbres d'altres països del món.
8. Veure alguna **pel·lícula** que estiga relacionada amb els arbres.
9. Fer un **mural amb fotos** d'arbres.
10. (Com en classe no podem plantar un arbre) **plantar una llavor de planta** i veure com creix.
11. Decorar la **classe amb plantes**.
12. Fer un herbari
13. Fer un bosc de plastilina
14. Fer una exposició de tot el treball que hem fet i dels llibres que hem consultat.

Projecte : El món

Projecte de Treball de 5é A : EL MÓN

ACORDS D'ASSEMBLEA : SETMANA DEL 24 AL 28 DE GENER

1. **Què volem saber ?**
 - **En equips : Els continents i els països**
 - o Europa / On està Xipre (Rafa, Sara, Saray, Rubén, David Silva)
 - o Àfrica / Perquè Canàries és d'Espanya (David M., Antonio, Alex, Fran, Igor, Carlos de 6é A)
 - o Àsia / Els terratrèmols i els maremots /Perquè en Àsia hi ha més maremots que en Espanya? (Pablo, César, Toni, Manu)
 - o Oceania (Antonio, Igor, David M., Alex, Fran)
 - o Amèrica (Ainara, Cristina, Christian, Ayton, Alicia)
 - **Junts :**
 - o Guerres que han hagut importants i guerres que hi ha ara (Ayton)
 - o Itinerari de la volta al món en bicicleta. (Inma)
 - o Itinerari de la volta al món en la novel·la de J. Verne (Inma)
 - o Conèixer coses també de països que normalment no es parla (Saray)
 - o Com està repartida la riquesa en el món (Inma)
 - o Què és el comerç just (Inma)
 - o Les cultures del món (Inma)
2. **Què volem fer?**
 - a. Veure la pel·lícula "La volta al món en 80 dies" (Cris, Inma)
 - b. Seguir les notícies del maremot de desembre (en la premsa i en la tele) **Voluntaris:** Pablo, Inma, César
 - c. Aportar diners per a les víctimes del Tsunami (Pablo)
 - d. Visitar la tenda d'Intermon i entrevistar a la xica que està allí : Patricia (Inma)
 - e. Entrevistar a persones que han viatjat. **Voluntaris:** Rafa, Antonio, Alex, Inma, David M, Pablo, César, Aarón)
 - f. Replegar fotos del món (Antonio) i fer un mural

- g. Recollir notícies que valorem importants sobre coses que passen al món mentre fem el projecte. **Voluntaris:** Pablo, Inma, Antonio, Rafa, David M, Saray, Cris, Alicia, Sara.

Hem decidit en Assemblea com anem a treballar

- Tindrem temps en equip i temps de grup gran.
- Cada equip intentarà aconseguir material per al seu treball.
- Els temes que treballarem conjuntament **els coordinarà Inma que s'encarregarà d'aconseguir informació**, encara que totes les persones de classe ho tindran present, fonamentalment les persones que han eixit voluntàries.
- El dossier tindrà:
 - i. Portada
 - ii. Índex
 - iii. Bibliografia
 - iv. Contingut (en funció de l'índex)
 1. **Cada equip decidirà si fa un dossier col·lectiu o cada persona entrega el seu. Si fan el col·lectiu, cada membre de l'equip contarà als demés el que està fent i els demés ho aprovaran o no.**
- Cada equip pensarà com exposar el treball als demés.
- Farem una exposició d'allò treballat primer a la classe i després a les nostres famílies.
- Allò que treballem junts també procurarem exposar-ho.
- Cada setmana o cada quinze dies en Assemblea revisarem com estem treballant junts i per equips, i revisarem el calendari (Allò que hem fet i allò que ens queda per fer).

Proposta de Calendari aproximat per a les activitats

Gener	<ul style="list-style-type: none"> - Constitució i funcionament dels equips - Veure la pel·lícula "La volta al món en 80 dies" (Cris, Inma) - Seguir notícies maremot - Replegar fotos del món - Replegar notícies
Febrer	<ul style="list-style-type: none"> - Constitució i funcionament dels equips - Visitar tenda d'Intermón i entrevistar a Patrícia - Replegar fotos del món - Replegar notícies
Març	<ul style="list-style-type: none"> - Entrevistar a persones que han viatjat: Irene (Senegal) - Replegar fotos del món - Fer Globus terraquis (amb la tècnica de cola i paper) - Exposar el nostre treball a les famílies

2. Allò que anomenem en classe : Projectes mural (No tenen un horari concret i trenquen sempre « l'horari »)

- Rússia
- Equador
- **Com visqueren les nostres famílies la Guerra Civil i la Dictadura?**
- El mural de premsa

3.- Decisions i acords que afecten a altres “àrees” i que han partit del propostes dels nanos/es en Assemblea

- Normes del “Problema de la setmana” i concessió del “Cuxumurruc” i el “Caxamarrac”
- Aprendre a escriure cartes: a una persona de classe que tries, a una persona de classe que et toque a sort, a Inma.
- Aprendre cançons del grup Trobada.
- Anar una vegada al mes al Laboratori per fer experiments.
- Assemblees per a tractar problemes d'actitud i comportament en la classe d'anglès.
- Un equip d'ajuda especial per a ajudar a Aaron i Edu (amb persones voluntàries).
- Farem un taller de teatre els dimarts a les 12h. Prepararem obres per a Infantil.
- Veurem pel·lícules en classe, si tenen alguna cosa a veure amb allò que aprenem .
- En plàstica escoltarem CDs que duguem a classe .
- Qui acabe el seu treball, principalment en matemàtiques, ajudarà a qui no haja acabat o no l'entenga.
- Treball voluntari per a casa, amb fitxes autocorrectives, carnet i premi simbòlic.

4.- Autoavaluació de l'actitud personal i de l'aprenentatge (que entreguem a les famílies) (i que d'agrair com a idea al col·legi d'Almoines)

5.- Autoavaluació dels equips de Projecte i del funcionament col·lectiu. (que fem en Assemblea)

6. Tractament d'alguns problemes de relació o algun problema (cas de que no siga sols l'anècdota d'un dia, que sol requerir intervenció immediata)

7.- Acords i decisions que afecten a la convivència , decoració i organització de la classe:

- Ens posem per equips. Decidim les normes del canvi mensual. Al segon trimestre ens posem en forma de **U**
- Funciona l'encarregat/da del dia. Determinem les seues funcions.
- Disposarem de 5 possibilitats d'anar al servei cada setmana i no demanarem permís. No anirem en temps col·lectiu si podem evitar-ho.
- Anirem al Poliesportiu a esmorzar i jugar dos divendres al trimestre.
- Imma passarà a paper fotos de classe i les posarà en un mural.
- Farem un mural amb fotos de nosaltres de menuts i menudes.
- Decidim que tindrem secretaris/es d'Assemblea i que la prepararan amb Inma el dijous en el pati (llista de persones voluntàries).
- Triem el delegat i la delegada de classe. (Hem treballat aportacions i propostes per a l'Assemblea de delegats i delegades).
- Acordem tornar a tenir el mural dels desigs i preguntes. La llibreta d'Assemblea seguirà per a anotar problemes, felicitacions i actuacions.
- Farem un campionat d'escacs amb persones voluntàries els dijous a les 12h.
- Qui no deixe donar la classe d'anglès anirà amb Inma.
- Excursió amb bicis un diumenge de matí, pel carril bici.
- Comprarem una tortuga de mascota. Segons la informació que ha aconseguit Antonio, eixim a 65 cèntims cada persona.
- Jugarem al joc de les claus en la pròxima tutoria.
- Persones voluntàries per a dur-se a "Reina" a casa els caps de setmana i vacances.
- Inma no ens deixa jugar a futbol en el poli, perquè renyim. Llista de jocs alternatius.
- Inma no ens deixa utilitzar les pistes amb 5é B el divendres en el pati, perquè renyim. Acordem fer targes (groga i roja), tenir àrbitre i una llista de normes.
- Actuacions en Assemblea: 2 balls i 8 cançons.
- Farem una festa cada trimestre. Tres equips per preparar cadascuna.
- Amic invisible en Desembre. Decisió de les normes.
- Cada dos mesos celebrarem els aniversaris en una festa. Els que compleixen la preparen i la resta aporta una tarja de felicitació.
- Fran es queda sense classe d'anglès una setmana per haver-li dit a Eva una grolleria.
- César perd tres torns del Servei perquè hui ha anat i no tenia.
- Organització de les disfresses de la festa de Carnestoltes.
- Campionat de cartes
- Altre campionat d'escacs
- Campionat de parxís
- Tornem a intentar jugar a futbol en el poli (amb àrbitre)
- Tornarem a fer una eixida en bici (pel carril bici de Picanya) (programada per a Maig)

Evidentment que aquestes decisions són pròpies de 5é A, no són extrapolables. He fet l'esforç d'inventariar-les perquè siguin una mostra que crec que reflexa la participació de la classe i aspectes importants de la vida de l'aula.

Però després de tot el que us he contat, vull expressar les conclusions i reflexions respecte a la democratització de l'aula, que a mi m'han sorgit de l'evolució d'aquest curs i de la meua pròpia, tal i com us contava en un principi:

- Crec que els Projectes de Treball obrin a la participació l'espai que normalment és negat als nanos: és matèria d'assemblea el contingut, el temps, l'avaluació, la forma de treball, l'organització de la classe...
- Crec que provoquen necessàriament un canvi de rol en el treball de la mestra: passes a ser una persona que es preocupa d'ajudar i coordinar un procés que va fent-se mentre es viu. Formes part del grup. Es fa evident que tens unes responsabilitats diferents, però no tens el poder.
- Crec que aquest detonant provoca un bot qualitatiu que democratitza altres àmbits de treball que no són el Projecte.
- Crec que viure la democràcia de forma quotidiana val la pena perquè provoca una implicació i corresponsabilització sobre allò que es viu a l'aula, i això aporta autenticitat i sentit a allò que es fa i es pensa, i al temps es converteix en un motor que provoca la curiositat, les propostes, el pensament i l'aprenentatge.

M'agrada haver pogut fer aquesta reflexió i escriure-la, perquè m'ha organitzat el pensament i al temps m'ha fet assolir reflexions que quan s'escriuen crec que encara cobren més entitat per a tu. També he agraït profundament escriure des de la meua experiència, cada vegada sent que és la font des de la que més m'interessa fer teoria. En aquest sentit ha sigut un regal per a mi. Podeu deduir que desitge que us haja pogut servir a vosaltres.